

Kloakmesterens by-bindingsværkshus - Isterødvej 6

Ditte Maria Sørensen · Monday, January 18th, 2016

Af: Ditte Maria Sørensen ved Forstads Museet og Arkitekt Grethe Pontoppidan arkitekturet aps

By-bindingsværkshuset

Bindingsværk ser man ellers sjældent i byen. Men i Hvidovre er der en håndfuld små røde by-bindingsværkshuse fra 1920'erne, der ligner hinanden. De er typisk 6-8 fag lange med en skorsten midt på tagryggen. Bindingsværket er sorttjæret, og udfyldningerne (tavlet) mellem bindingsværket er af røde mursten. Vinduerne, som fylder tavlet, er fine småsprossede vinduer. Glasset er sat fast med kit. Taget har et dybt udhæng, og gavlkanterne er afsluttet med sternbrædder. Flere af husene har dekorative udskæringer på bjælkeenderne og på stenbrædderne på gavlene. Nogle af husene har endog et spir på gavlspidserne, ligesom dem man stadigvæk kan se lidt af på Isterødvej 6. De små romantiske bindingsværkshuse er sandsynligvis inspireret af borgerskabets fine schweizervillaer fra 1800-tallet. Der var træudskæringer og bindingsværk også i høj kurs. Bindingsværkshusene i Hvidovre var blot enklere og mindre. Selvom det er bindingsværk, har husene i Hvidovre aldrig haft stråtage som landbohusene, men derimod tegl eller martinit-skifertage som Schweizervillaerne. Stråtage var brandfarlige og forbudt i byer og villakvarterer. Martinit var et af de mange nye materialer, der udvikles i det 20'ende århundrede.

Det landlige Hvidovre

Hvidovre var i Mellemløstiden stadig landligt. De første tilflyttere har beskrevet livet i denne tid i Hvidovre som meget primitivt. By-bindingsværkshuset emmer af landlig romantik, men med sine nye materialer vidner det samtidig om den spæde forandring, der langsomt var undervejs i Hvidovre. I starten var der langt mellem naboerne. Mange af vejene var ikke anlagt, og hvis de var, var det ofte slaggeveje. Mange af husene havde endnu ikke indlagt vand. Mange steder måtte der derfor graves ud til brønd, og kloakering var der heller ikke. Først i 1927-28 fik Hvidovre den første større kloakering. Det drejede sig om området nord for Gl. Køgevej, øst for Hvidovrevej og syd for Stadsrenden.

Før denne tid var det almindeligt med spildevandsudledning i grøfterne eller i en nedgravet septiktank. I takt med, at grundene fra gartnerierne udstykkedes, og matriklerne blev bebygget, opstod der større ønske om kloakering og etablering af et

kommunalt vandværk, som kom i 1937.

Retirade inde i huset

Det var Hvidovres egen lokale entreprenør, kloakmester Ole Peter Wildt-Behrendtsen, som fik bygget bindingsværkshuset. Det var ham, man hyrede, når ens bolig skulle tilsluttes det nyetablerede kloaknet. Kloakmesterens hus fra 1932 blev bygget kort efter, at kvarteret fik kloakering. Fra huset blev der derfor etableret afløbsrør til det store kloaknet fra køkkenet, vaskerummet og helt særligt for tiden retiraden. Meget atypisk for Hvidovre på denne tid blev retiraden – datidens toilet – placeret *inde i kloakmesterens hus*. De var ellers på grund af lugtgener ofte placeret i baghuset. Men herhar vi altså et tidligt eksempel på et indendørs das i Hvidovre. Ja, måske endda et tidligt vandkloset. I de større byer var man allerede i begyndelsen af 1900-tallet begyndt at bygge ejendomme med toiletter indenfor. Så teknikken var der, men som landkommune skete udviklingen senere i Hvidovre. En forudsætning for at få vandklosetter var, at man havde indlagt vand i husene. Det var først almindeligt i Hvidovre efter 1937, hvor kommunen fik sit vandværk. Dog var der enkelte huse rundt om i området, som før 1937 havde været tilsluttet private vandværk. Måske det var tilfældet for Isterødvej 6. Som en del af parcellforeningen Thorstensgaardens Villaby kunne huset nemlig have været tilsluttet vandtårnet på Grønholtvej 31. Foreningen havde siden 1918 drevet privat vandværk. Så måske kloakmesterens retirade var en tidlig udgave af et indendørs vandkloset.

Byhuset med sine moderne finesser i landlig bindingsværksstil illustrerer den brydningstid, Hvidovre i Mellemløstiden er i. Hvidovre er stadig en landkommune, men i bevægelse mod at blive en moderne forstadskommune.

This entry was posted on Monday, January 18th, 2016 at 2:39 pm and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both
comments and pings are currently closed.